

gyar lélek vonásait feltüntető műveket írt, de nagy költő nem volt.

Bessenyei költői tehetsége talán még kisebb, e mellett tehetségét az irodalom minden ágai művelésében elforgasztotta. Különösen a vallásos eszmék — a kérdésekkel foglalkozott sok művében, s végre ősei hitét elhagyva, a római káth. vallásra tért Barcsayval együtt, mit Mária Theresia utra befolyásának is lehet tulajdonítani.

Barcsay hármok között legkisebb tehetség volt.

Erdemök főleg abban áll, hogy számdokukat, a nemzeti irodalomnak a súlyosbóli kiemelését a francia irodalom szerinti kicsinostását, nyíltan kimondták, s e cél elérésére, ugy az irodalmi téren, mint a testőrségi öt évi idő letelte után, a társadalmi téren is sokat tettek. Nevezetesen Bessenyei Bécsből haza jövén, Bihar megyében telepedett le, hol „Bibari remete” cím alatt folytatta megkezdett munkáját. Báró Orczy élete végéig, mint derült, vigkedélyű, boldog aggasztán volt ismeretes, kihez a fiatalabb nemzedék sokszor fordult tanácsért, s többen, ezek között Kazinczy is, vele levelezésben álltak.

Ezen iskola hívei közé számíthatni egy fiatal szerzetest, néhány szép lyrai költemény íróját, Anyos Pált, kit kora halála megfosztta irodalmunktól, s szép költeményei csak halála után láttak világot Bacsányi „Muzemum”-ban.

A francia iskolával egyidejűleg leginkább református és katolikus lelkészek, a classici irodalmat véve mintául, egy külön, az ugynevezett „classici iskolát” alapították. Szerintök, s a mint a német irodalom újászületése példája is mutatja, a régi klasszikus költészet nem szunt meg forrássul szolgáló, melyből a nemzeti költészet folytonosan meríthet. E példa biztatónak hatva, ismétlődött a classici iskola tagjainak működése által, kik a régi latin és hellen költészetből merítettek erőt nemzeti költészetünk újajakításához.

Nevezetesebb tagjai voltak ez iskolának Péczely József, Báróczy Sándor, ki a francia regényirodalom egyik termékeinek irodalmunkba átültetésével szépirodalmi prózánk alapját vetette meg. E nevezetes mű címe „Cassandra”, mely Kazinczy szerint lépcsőül szolgált szép prózánk tovább fejlesztésére.

Tulajdonképeni classicus költőink közt legkínálóbb volt Virág Benedek, római kath. lelkész, kinek ódái a legmelegebb hazafüli érzés lengi át. 1844-ig élt e jeles ódairónk, s miként Orczyhoz, ugy hozzá is gyakran fordult az ifjabb nemzedék, ha nem is tanácsért, legalább áldásért, miként Kisfaludy Károly megjegyzi.

Ezen itt feleltetett két iránynál, iskolánál fontosabb az e korbeli népies iskola irodalmunk történetében. Voltak nevezetesen, kik a népiéletben s a régi történelemben szerepelt ismeretesebb alakokat választák költészetük tárgyai. Ilyen volt Dugonics, szegény piarista szerzetes, ki mint költő és prózáíró, legnagyobb érdemet szerzett az által, hogy a magyar műveknek olvasó közönséget teremtett. S ezt oly művek írása által érte el, melyeknek a történelemből vett tárgyai kedvedességben részesültek a közönségél, s habár eképp hibázott

is, felbresztvén a nemzetben az őstörténelem iránt nyilatkozó büszkeséget, de másrészt e hibát ellensúlyozza s érdemét emelte az által, hogy ugyanakkor felbresztette nemzetében a mult iránti szeretet is. Általában véve Dugonics termékeny regényíró volt. Regényei helyesebben mythologiai vagy őstörténelmi regényeknek nevezhetők, miután azoknak tárgyát nagy részben a mythológiából, vagy a legregőbb történelemből vette. Nyelvvezése egyáltalában nem áll párhuzamban művei beltartalmával, s mennyiben a közös irodalmi nyelv helyett, kizárólag a szeged-vidéki dialectust használta. Kifejezései között sok olyan van, melyek nemcsak népiesek, hanem pörizsák is, s a jelenlegi irodalmi nyelvben használhatatlanok. S ez hibája, mely miatt művei bármennyire népszerűek s kedveltek voltak is, állandó hatást nem szültek.

Külföld.

(E.) Szerbia. A szultán Milán fejedelem esküvőjén — a mint táviratilag jelentik — külön biztossal képviselteti magát, kit a nép ellenszenvvel fogad.

Hír szerint az omladinisták a mennyegzőn nem jelennek meg, de Risztics elnöklötte alatt titkos gyűléseket tartanak, melyeknek fő tárgya a Milán detronizálása módjai felől való értekezés.

Raguzából 16-ról távirják: Ma virradóra 12 közeg langja pirostól Hercegovina láthatárát Goruskától kelet felé. A tűz a török seleg bosznijából eredt. Surey Bég 300 szláv deakot üldözött, kik revolverekkel és késekkel fellegyerkezve, a lázadók hólyegit felett ördöktek. Több közeg eddigi békés lakossága védelmére kelt a megtámadott ifjaknak, kiknek Szlabavic vezetése alatt sikerült megmenekülni.

Belgrád, okt. 16. Házmozgások, elfogatások történnék. Az „Istók” szerkesztője Ljuba Skanci elfogatott. Láztó hírdetmények foglaltattak le. A „Graunischár” szerkesztőségében motozás történt.

Görögország, okt. 16. A miniszterium kijelentette, hogy még 14 napig, míg a választási igazolások a parlamentben megtörténnék, megmarad hivatalában.

Olaszország. A pápa a porosz kath. egyházat több magas állásu személyiség által a német császár figyelmébe ajánlotta. A közbejárás eredménye az volt, hogy Ledochovszky érseknek egy évi fogsága elengedtetett.

Velenca, okt. 15. Tegnap reggel fölkeléskor a tenger roppant dagánya folytán egész Triest vízben volt; azonban este felé ismét beállván az apály, a közlekedést mi sem gátolta. Különösen azonban, hogy ma meg Velenca cseben állott be a tenger dagánya, ugy hogy nemcsak a tengeren, hanem a következő utcákban is egész napon át csónakon lehetett csak járni.

Németország. Berlin, okt. 16. A hivatalos lap megerősíti a hírt, hogy Bismark herceg a császárt nem fogja Olaszországba küldeni.

Ausztria. Egy okt. 16-ról kelt távirat szerint őfelsége a német császárral ártúztában találkozik fog. A találkozás helye bizonytalan.

Színészet.

—d-f. Hétfőn, okt. 18-án adott: „Tricocche és Cacolette, legujabb bohózat 3 szakaszban, Mailhac és Halévytől.

A második bérletfolyam kezdetül mámasodszor hozták színe a bohózatot, s azt most is szépséggel közönség nézte végig. A szereplők kivétel nélkül mind a legjobb kedvelve játszottak; különösen a két nevezett alak Tricocche (Timár) és Cacolette (Szatmári) oly mesterleg alakított, hogy gyakran a nézőközönséget is tévedésekbe ejték.

Rott Mari és Siposné vidor, kedves játékba vonzó volt, Szeles, Abonyi és Szilgietti helyes fölfogással működtek, utóbbi a török kölcson aláírásánál a kelő humorral játszott. Előadás vége fél tíz órákor.

UJDONSÁGOK.

* A jogász-segélyező-egylet felügyelő tanácsa, mint értesültünk — Kőrösi Sándor ur lett kinevezve.

* Géressy Kálmán ur magyar irodalmi felolvasásait sokan látogatják, különösen a tanulmány ifjuság köréből. Ohajtandó volna azonban, ha a művelti közönségünk egyéb osztályai is részt vennének ezen élvezetes felolvasásokon, melyek a látogatottságot valóban meg is érdemleik.

* A hónap ellenőrzési szemle, ugy halljuk, folyó hó 22-én fog vége menni.

* A helybeli távirduhuzal három oszlopát, melyet a mult telen a vihar kidöntött, utakkal lőnek felcsérle s a szükséges sodronyokkal alkalva, a mai napon már teljesen helyreállították.

* A collegumból. A „Debreczeni Ellenőr” ujdondása nem régiben azt újságotta, hogy a helybeli jogász s. egylet elnökségére egyetlen jelölt van, Vincze Miklós — most pedig azt hirdeti, hogy jogászaik nagyon csekély érdekeltséggel viseltetnek segélyegyletük ügyei iránt, melynek tisztségeire nem akad jelölt, s megeshetik, hogy tisztikara ez évben meg sem alakul. Ugyan kérdjük, honnan vette, melyik „biztos kutforrás”-ból merítette „jól értesült” ujdondás ur az adatokat? melyek minden alapot nélkülöznek? Kérdjük továbbá, hogy merészelt oly híreket világra bocsátani, melyek jogakadémiaink polgársága iránt a közönségben ellen a legjobb véleményt terjesztik el? Hogy vélekedhetik ugyanis az olvasó, jogászainkról, midőn azt olvassa felőlök, hogy képek egyetlen, kebelökben létező egyletilek elbukni engedni? Mindezek ellenében ismételtent kijelentjük, hogy azok nem egyebek legből kapott állításoknál, mert az elnökségre vannak jelöltek és pedig Vincze Miklós mellett Sinka Ferencz 4. éves joghallgató, egyletünk mult évi elnöke, kinek megválasztása,

tekintve egyletünk ügyei vitelében szakavatottságát, s mult évi sikeres elnöki működését, minden kétségen kívül. Azon állítás ellenében, az egylet tisztségeire — természetesen az elnöki kivételével — jelöltek nincsenek, csak azt jegyezzük meg, hogy e részben nincs ugyan határozott megállapodás, de ez ideig az egyes hivatalok mikénti s illetőleg ki általi betöltéséről sem lehetett, annyival inkább érteknék, mert az alakuló közgyűlés megartása idejéről mit sem tudván, pártgyűlések sem tartattak, noelvényen e kérdés megvitatott és eldöntött volna. De nem is tartathattak ily nemű pártértekezletet, mert olyanok egy ily kis körű egylet alakulását bejelentették az Ellenőr ujdondása óhajtek, vagy miként az Ellenőr ujdondása óhajtek, hámspókkal megelőzőleg nem is tartatnának. Különben akadémiánk polgársága e hó 24-én, melyen az alakuló közgyűlés fog tartatni, meg fogja czáfolni czikkirő legből kapott állításait, s meg fogja mutatni, hogy nem érdemleken saját egylete iránt, melynek elhanyagolása bün, még pedig megbocsáthatatlan bün volna. Több joghallgató megbízásából: Varga Gyula, 4. j.

* Azon joghallgató urak, kik a segélyegylet elnöki tisztségére Vincze Miklós 3. jogász urat óhajták emelni: — felkértenk, hogy holnap az: szerdán d. u. 2 órákor a a főiskola 1-ső teremében rövid pártértekezletre jelenjenek meg.

* Az Ermelléken a szüret vigan folyik. Bor némely hegyen sok termett. Ára 8—10 frt. Egy hét múlva a szüretet befejeztetnek. Városunkból is igen sokan vannak fent, csak az iskolából 5 tanár szüretelt.

* A jogász-segélyegylet elnök választás f. hó 24-én, vasárnap fog megtartatni a felügyelő tanár elnöklötte által.

* A mai heti vásáron kevés termény volt látható, a kereslet pedig — kivált a csős tengerire — fokozódott, s mindazon termények, melyek ára a mai viszonyok közt tärhető volt, elkelt, az árak a tegnap jegyzettek szerint maradtak.

* A chinai hüvészek első előadásukat csakugyan holnap tartják színházunkban; mutatványaik a faragások után itélve felette érdekeseknek ígérkeznek, s mint halljuk, jegyekre is már számos előjegyzések történnék.

* Megjelent és szerkesztőségünkhez beüldetett: Magyar történelmi életrajzok, a tisztántul református népközlési tanterve alapján népközlők számára írta Kállay István, gyakorló iskolai tanító. Debreczenben, kiadja ifj. Csáthy Károly gazd. akad. könyvtáros. E kitünő tollal s a czélnak megfelelő szempontból készített mű a nemzeti történelem kiválóbb pontjait tünteti a tanítvány elé. Különösen ki kell emelnünk a munka szép nyelvezetét, mely emelkedettség s művelt hangja mellett a gyermeki fölfogásnak igen megfelelő. A mű ára köve 30 kr.

* Panasz vettünk a nagy ujtuczáról, hogy ott uj éjjeli tivornyázók a békés polgároknak sok kellemetlenséget okoznak, az iszonyu zaj és láma által, melyet éjjelenként okozni szoktak. Jó volna, ha a rendőrség gátot vetne a féktelen és háborító lármának.

* Vettük s adjuk a következő ügyvédi körlevelet: Van szerencsém szives tudomásra juttatni, miszerint ügyvédi irodámat H.-Szoboszlón (Hajdukerület), belváros 2376. szám alatt (szülői ház) megnyitottam. H.-Szoboszlón, 1875. évi okt. 15. Hógyes Károly, köz- és váltó-ügyvéd.

* Tegnapi lapunkban „ki tudja a históriát” című czikkünk végén álló latin példabeszédben értelem zavaró sajtóhiba csuszott be, mit is ezennel helyre igazítottuk eképpen: Ma-le facere qui vult, nunquam non causam invenit: (ki rosszat akar tenni, mindig van rá alkalma.)

Debreczeni színház.

Bérlet szünet.

Szerdán, 1875. okt. 20-án

A világhírű chinai, angol és amerikai művész-társaság testgyakorlók, erőművészek, viadorok, equilibristák, ugrók, jongleurok, tánczosok és némajátékosok

NAGY ELŐADÁSA

az eredeti chinai Chevalier Arr-hee igazgatása alatt.

Kedde 7 órákor, vége fél 10-kor.

Holnap rendkívüli bérletszünetben, utolsó előtti fellépése a világhírű chinai, angol és amerikai művész-társaságnak, és egy vigjáték itt először:

Ilyenek ők mind.

Ideiglenes felelős szerkesztő:

TISZAI DÁNIEL.

Nyílttér.

Hirdetés.

A város részére a nagyerdőn termelt, és a Macsi Pálné tisztáján lévő csősz kunyhónál összehordott, mintegy 24 csőszér csőves tengeri, folyó hó 21-én azaz csütörtökön délután 2 órkor a hely színén árverésen el fog adatni, melyre a venni szándékozó illően meghivatnak.

Csáky Gergely, tanácsnok.

335 1-2

H I R D E T E S E K.

CHARLES BURRELL
St. Nicholas Works, Thetford, Norfolk, Anglia
képviselősege.

Pirnitzer Alajos
gazdasági gépek
raktára és javítási műhelye
Budapest, Akadémia-utca 6. sz.,
Tűkőry-féle palota mellett.

Gőzmozdonyok túl nem haladt működéssel.
Gőz-csőplógépek.
Járgony- és kézi cséplő-gépek.
Vető-gépek, könnyűk, egészen vasból.
Arató-gépek.
Tisztító-rosták.
Szeeshavató-gépek.
Triens (konkoly és búklöny-választók)
Faműveleti-gépek.
Hajtósíjak.

Árjegyzékek kivonatára postafordultával küldetnek.

244. sz.

ÁRJEJYZÉKE
az
„István” gőzmalom társulat
készítményeinek
helybeli raktáraiban.

Szám	Költségmentesen engedmény nélkül, készpénz fizetés mellett, kötelezettség nélkül	Egész számban	Kisebb részletben % mázóság		
			100 b. font oszt. ért.		
A B	Asztali dara 1-ső rendű szintén 2-od	12	84	13	10
C	Királyliszt	11	72	12	70
0	Lángliszt	12	47	12	20
1	Montliszt	11	91	12	60
2	Zeamlyliszt 1-ső rendű	10	79	11	60
3	szintén 2-od	10	05	10	30
4	Fehérkenyerliszt 1-ső rendű	8	93	9	10
5	szintén 2-od	8	—	8	20
6	Barnakenyerliszt 1-ső rendű	6	89	7	20
7	szintén 2-od	5	96	6	10
8	Lábliszt 1-ső rendű	4	84	—	—
9	szintén 2-od	3	35	—	—
R I	Rozsliszt 1-ső rendű	7	07	7	20
R II	szintén 2-od	6	51	6	60

Debreczen, 1875. okt. 7.

A DEBRECZENI
könyv, kőnyomda s kártyagyári
részvénytársulat
KÖNYV- KŐ- és MŰNYOMDÁJA.
ajánlkozik
mindennemű nyomtatványok
jutányos áron
gyors és pontos
elkészítésére.

Üzlethelyiség, — hová a megrendelések intézése kéretik, — főpiacz, a reform. nagytemplom mellett.

Arverési hirdetés.

A Debreczeni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről ezennel közzhírre tétetik, miszerint a felpéres Kovács Lajos, mint Debreczen város polgármestere részére Lajonczi Kálmántól 750 afd 30 kr tőke s járuléka erejéig lefoglalt ingatlanok u. m. a Debreczeni 1867. sz. telekregisztrációban A. I. alatt bejegyzett kímesterutcai 1104. sz. ház és 6 hold 900 négyzetöl kőző földnek 8000 afdra becsült fele része folyó 1875. évi november 1. o. 23-ik. szátság esetére december hó 23-ik napján délutáni 3 órákor a tkvi irodában, végrehajtó Török Péter által megtartandó árverésen elfognak adatni.

Az árverési feltételek a következők:

1. Kikiáltási ár a becserétek, melynek 10%, vagyis 800 afd: az árverési szándékozók által a kikiáltást árverelő kezéhez bántépénzli leteendő.
2. Az ingatlanok az 1-ső árverési hatánapon csak becserőn felül vagy azon, a 2-ik árverési hatánapon azonban becserőn alól is eladhatnak.
3. A vételár 3 egyenlő részletben, és pedig a leütéstől számítva 1, 2 és 3 hónap alatt az árverés napjától fogva járó 6 százalékos kamattal, feltűrt telekkönyvi hatóságnál lefeszendő, a bántépénz az első részletbe tudatik.

Dienes Barna
jegyző.
319 2-3

SIRKOSZORUK
gyári raktára
BURGERLIPÓT
divatkereskedésében
Debreczenben, főpiacz 2139. sz. a.

Videki megrendelések a legpontosabban teljesítetnek.

Titkos betegségek
és
bőrbajok
gyógyittatnak RIGORD párizsi egyetemi tanár egyedül biztos gyógymódja szerint,
FOGAK
és azoknak töveit fájdalom nélkül kibuzatnak.
Dr. Weisz Gyula.
gy. orvos által.
Lakik: Miklósné M ó z e s Lajos-féle ház 2079. sz.
281 22-3